

نقش فناوری اطلاعات در توسعه و اشتغال

ابراهیم زالزاده

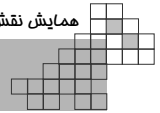
دانشگاه یزد

مقدمه

هر فناوری جدید، تجزیه و تحلیل نوینی را ضروری می‌سازد و با همین منطق فضای قدیمی که انسان با آن خو گرفته است، نامطبوع، کهنه و کم ارزش جلوه می‌کند و ما را به رویکردهای دیگری وادار می‌سازد. در این عرصه جهش فناوری اطلاعات، جهان را دگرگون و حیات فردی و اجتماعی انسان را متأثر ساخته است. هم اکنون در دنیای پیشرفته اساس هر حرکت و تصمیمی اطلاعات است و در هر مورد ساده و کم اهمیت زندگی انسان، نیاز به اطلاعات به چشم می‌خورد. این نیاز در امور ساده روزمره و نیز در مسائل پیچیده علمی و فنی وجود دارد. صاحبان حرفه‌ها و صنعتگران اگر از آخرین نوآوری‌های رشته خود آگاه نباشند قادر به بهبود بخشیدن کیفی و کمی محصولشان نیستند، اگر مدیران از وضع و مسائل موجود در سازمان خود اطلاعاتی نداشته باشند، نمی‌توانند به تصمیم‌گیری، برنامه ریزی، سازماندهی، تأمین نیروی انسانی و هدایت و کنترل امور بپردازند. سیاستمداران و دولتمردان با دستیابی به آخرین اخبار و اطلاعات است که می‌توانند به تصمیم‌گیری و حل معضلات قلمروشان بپردازند و اندیشمندان و نظریه پردازان بر مبنای اطلاعات و پیشرفت‌های علمی است که قادرند نظریات نوینی را عرضه دارند. فناوری اطلاعات از پیوند فناوری ارتباطات و کامپیوتر به وجود آمده است و شامل کلیه فناوری‌هایی است که برای تولید، استخراج، ذخیره و بازیابی، پردازش و توزیع و نشر دانش و اطلاعات ایجاد شده است و مجموعه ای از ابزارها، تجهیزات و علوم و مهارت‌هاست که از آنها در گردآوری، ذخیره سازی، بازیابی و انتقال اطلاعات استفاده می‌شود. این فناوری کشورهای جهان را به صورت العجب آوری به هم متصل ساخته است. تجارت از قالب سنتی آن خارج کرده است که افزایش سرعت، کارایی، بهره وری و کاهش هزینه‌ها را به دنبال داشته است. زندگی در جهان کنونی مستلزم برخورداری از اطلاعاتی است که رسانه‌ها و فناوری‌های اطلاعاتی مدرن به ویژه کامپیوترها و شبکه‌های اطلاع‌رسانی تولید و توزیع می‌کنند. بدون استفاده از این فناوری امکان زیست اجتماعی مدرن متصور نیست.

نقش اطلاعات در توسعه جوامع

برنامه ریزی توسعه و توسعه آگاهانه اقتصادی و اجتماعی، تلاش ارزشمندی است که نیاز شدید به دانش و اطلاعات دارد و به جرأت می‌توان گفت که امروزه پیشرفت و توسعه، نمود عینی کاربر اطلاعات است. اگر جوامع کنونی را به دو دسته توسعه یافته و در حال توسعه قرار دهیم، مشخصاً به دو گروه ثروتمندان اطلاعاتی و فقرا اطلاعاتی بر می‌خوریم. جوامع توسعه یافته و ثروتمندان اطلاعاتی، جوامعی هستند که به ابزار پیشرفت و توسعه مسلح اند. و پیشتاز میدان تلقی می‌گردند و سایر جوامع دنباله رو آنها هستند. بدیهی است که این جوامع به اهمیت اطلاعات پی برده و از تسهیلات آن نیز بهره مندند. درک این واقعیت که در

برخی از کشورهای توسعه یافته بیش از ۵۰ درصد اشتغال نیروی انسانی در بخش اطلاعات و صنعت اطلاع‌رسانی است، بر اهمیت موضوع می‌افزاید تا جایی که سهولت دسترسی به اطلاعات را شاخص تعیین کننده در امر توسعه دانسته‌اند. در چنین شرایطی جوامع در حال توسعه و فقرای اطلاعاتی اگر بخواهند فاصله عمیق خود را با جوامع پیشرفته از میان بردارند باید از راه کسب دانش و اطلاعات در جهت توسعه بکوشند و تنگناهای موجود خود را ناشی از به کار گیری ابزارهای دیروزی برای حل معضلات امروزی بدانند. برنامه ریزان و سیاست گذران در این جوامع با توجه به رسالت خطیر و تعهد سنگین خود به عنوان زابط بین حال و آینده جوامع خود، باید توجه لازم را به این مهم معطوف دارند و تمهیدات و انگیزه لازم برای ایجاد نظام منسجم و هماهنگ اطلاعات و فناوری آن را فراهم کنند.

رشد سریع فناوری اطلاعات در کشورهای توسعه یافته

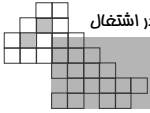
در سال ۱۹۹۲ علی‌رغم رشد اقتصادی اندک کشورهای توسعه یافته در سطح یک تا دو درصد، رشد بخش اطلاعات و ارتباطات با رقم ده، در صدر تمامی فعالیتهای جهان قرار داشته است. همچنین در این بخش شاهد روند رو به رشد شاغلین می‌باشیم و پیش بینی می‌گردد در سالهای آتی بیش از نیمی از افراد شاغل را به خود اختصاص دهد. به طور نمونه از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۸ اشتغال در بخش کامپیوتر، قطعات الکترونیک و مخابرات در ایالات متحده به ترتیب ۴۴٪، ۲۶٪، ۱۴٪، رشد داشته است در حالیکه بخش وسایل موتوری و صنایع فولاد به ترتیب ۱۴٪ و ۵۱٪ کاهش داشته است. چنین روندی در ژاپن نیز مشاهده شده است.

ترکیب صادرات این کشورها نیز می‌تواند ویژگی تولیدی این کشورها را به خوبی نشان دهد. رقم بالای صادرات محصولات با فناوری پیشرفته و همچنین سهم بالای این محصولات در صادرات کارخانه ای این کشورها، نمایانگر این مطلب است که اولاً تولیدات این کشورها اغلب در زمینه محصولات با فناوری بالا می‌باشد و سهم بالایی را در تولید این محصولات در سطح جهان دارند. برای نمونه در سال ۱۹۹۶، ۷۳ درصد تولید جهانی صنعت الکترونیک در اختیار کشورهای صنعتی بوده است. به طور نمونه از ۲۴۳ میلیارد دلار صادرات خدمات آمریکا در سال ۱۹۹۶، صد میلیارد دلار آن مربوط به خدمات مخابراتی، کامپیوتر، اطلاع‌رسانی و ... بوده است.

کارایی از طریق IT

هرکس حق دارد شغلی را که مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. و دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون برای همه افراد، امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید. (اصل ۲۸ قانون اساسی) آمار نشان می‌دهد که سالانه تنها ۳۰۰۰۰۰ نفر از جمعیت ۱/۵ میلیارد نفری داوطلبان کنکور به دانشگاه راه می‌یابند، از این جمع سالانه ۱۵۰۰۰۰ نفر فارغ التحصیل می‌شوند در حالی که تمام موقعیتهای شغلی که دولت و سایر ارگانهای کشور قادر به ایجاد آن هستند سالانه بیش از ۵۰۰۰۰ فرصت شغلی نخواهد بود و این به معنی آن است که ما ظرف ده سال آینده با ده میلیون نفر بیکار روبرو خواهیم بود. چیزی نزدیک به ۸۰ هزار میلیارد تومان لازم است تا نرخ بیکاری کشور در حدود فعلی باقی بماند. پس باید به جستجوی راهکارهای دیگری پرداخت.

پیدا کردن کار در همه جای دنیا همواره کار دشواری بوده است.

خواندن آگاهی‌های استخدام روزنامه‌ها و نوشتن درخواست نامه از روش‌های مرسوم کاریابی بوده است. در دهه ۱۹۹۰ جویندگان کار به وسیله دیگری دسترسی یافته اند که کاریابی را ساده تر و وسیع تر می سازد و آن استفاده از فناوری IT می باشد.

تاریخچه پایگاههای کاریابی در اینترنت

تا ده سال پیش کاریابی در اینترنت در عمل وجود نداشت. در سال ۱۹۹۴ با افتتاح پایگاه کاریابی Career Mosaic تحولی به وجود آمد. در ابتدا از این پایگاه استقبال به عمل آمد. امروزه نیز این پایگاه یکی از بزرگترین پایگاههای کاریابی اینترنت است. مدتی بعد پایگاه دیگری به نام Monster. Com تأسیس شد.

از سال ۱۹۹۴ تعداد پایگاههای کاریابی اینترنت رشد زیادی داشته است و تعداد زیادی فرصت شغلی فراهم ساخته است. www.ajb.dni.us تقریباً ۹۰۰۰۰۰ فرصت شغلی دارد.

پایگاه www.career.path.com نیز حدود ۳۰۰۰۰۰ فرصت شغلی دارد. پایگاه [Monster.com](http://monster.com) فهرستی در حدود ۱۸۵ هزار و Career Mosaic فهرستی در حدود ۱۰۰۰۰۰ مورد آگاهی استخدام در هر ماه دارد. تا چندی پیش، فرصت شغلی هایی که روی پایگاههای وب قرار می گرفت همگی به حرفه‌های مهندسی و تخصصی اختصاص داشت اما امروزه تنوع شغلی در پایگاههای کاریابی بسیار گسترده شده است. پایگاههای کاریابی اینترنت این امکان را فراهم کرده است که جویندگان کار درباره فرصتهای شغلی در شهرهای دور و کشورهای دیگر مطالبی فراوانی بیاموزند. کارگران ماهر امروزی و همه کسانی که به دنبال کار می گردند می‌توانند استعداد و تجربه خود را به کار بگیرند و صرف دقایقی وقت در اینترنت بدانند که امروز چه مهارت هایی در سراسر جهان نیاز است و به سوی یادگیری آن مهارت‌ها گام بردارند. پایگاههای کاریابی حتی فرصتهای شغلی ای را معرفی می‌کنند که می‌تواند در خانه انجام بگیرد. هر هفته، پایگاههای کاریابی اینترنت فهرستی از شغل هایی را فراهم می سازند که افراد می‌توانند در هر مکانی با آنها قرارداد ببندند و کل کار را از طریق اینترنت انجام دهند. مزیت دیگر پایگاههای کاریابی پیدا کردن اطلاعات بیشتر نسبت به روزنامه‌ها درباره استخدام کننده و خواهان استخدام است. در بسیاری از آگهی‌های روزنامه‌ها به دلیل قیمت آگهی، اطلاعات بسیار مختصری گنجانده می‌شود و افرادی که در جستجوی کار هستند نمی دانند که آگهی دهنده چه کاری انجام می دهد. اما اینترنت اطلاعات کاملتری را فراهم می سازد. در اینترنت می‌توان تاریخچه شرکت و حتی آینده و اهداف شرکت استخدام کننده را دید.

مفاهیم اساسی در شبکه‌های کاریابی.

اصل اساسی در طراحی شبکه کاریابی الکترونیک، ایجاد ارتباطی مناسب میان کارفرما و کارجو می باشد. در یک سایت کاریابی، مجموعه اطلاعاتی اصلی را می‌توان به سه دسته مجزا تقسیم کرد.

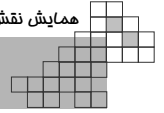
۱- اطلاعات کارفرما ۲- اطلاعات کارجو

بهره برداران از شبکه کاریابی را می‌توان به شرح زیر برشمرد :

کارجو: به فردی اطلاق می گردد که به دنبال شغل مناسبی در حال جستجو است.

در یک سایت کاریابی، نسب کارجو به کار فرما چندین هزار برابر است، از این رو باید توجه ویژه ای به این دسته از بهره

بدارن کرد.

کارفرما: کارفرمایان، مجموعه موسسات، شرکتها و سازمانها را شامل می‌شود. این دسته از کاربران نیز دو امکان را در اختیار دارند اول آنکه در میان مشخصات کارجویان به دنبال کارجو مورد نظر خود می‌گردند و دیگر آنکه اطلاعات شغلی مورد نظر خود را روی سایت قرار می‌دهند تا کارجویان از فرصت‌های شغلی آگاهی یابند

امکانات یک شبکه کاریابی

کاریابی خودکار (job agent): در برخی از شبکه‌های کاریابی، به کار جو امکان داده می‌شود که از سیستم درخواست نماید تا جستجوی خاصی را به صورت مداوم روی شبکه انجام داده و در صورت یافتن شغل جدید، مشخصات آن به کار جو اطلاع داده شود این سرویس در اختیار کارفرمایان نیز قرار دارد تا بتوانند مورد جستجوی کارجویان قرار گیرند.

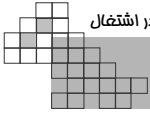
نمایشگاه‌های شغلی job fairs: شبکه‌های الکترونیک کاریابی، معمولاً در زمان‌های خاصی مکان فیزیکی مناسبی را برای ارتباط رو در روی کارفرما و کارجو در نظر می‌گیرند. در این مکانها کارفرمایان به انجام مصاحبه حضوری با کارجویان آن شبکه پرداخته و در صورت پذیرش نسبت به استخدام آنها اقدام می‌کنند.

گفتگو (chat): شبکه‌های الکترونیک کاریابی، معمولاً در زمان‌های مشخصی در سایت اعلام می‌گردد، امکان محاوره بین افراد را در مورد شغلی خاص میسر می‌کند

رزومه: رزومه از مفاهیم اساسی در شبکه کاریابی است. رزومه متنی است چند صفحه ای حاوی اطلاعات مشخصات فردی، که قبل از مصاحبه در اختیار کارفرمایان قرار گرفته و به آنان امکان می‌دهد که ارزیابی اولیه ای از توانایی‌های شغلی فرد داشته باشند. د رواقع رزومه تصویری ذهنی از شخص و فعالیت‌های شغلی او ارائه می‌کند.

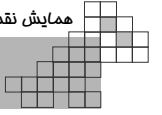
نتیجه‌گیری

در عصری زندگی می‌کنیم که آن را عصر اطلاعات نامیده‌اند و این نامگذاری در پی تحولات پر شتاب نیمه دوم قرن بیستم در حوزه علوم و فناوری، به ویژه فناوری ارتباطات و اطلاعات صورت گرفته و منجر به تشکیل جامعه نوینی به نام جامعه اطلاعاتی شده است. اگر جامعه صنعتی محصول انقلاب صنعتی بود، این جامعه جدید، که البته بعضی آن را جامعه فراصنعتی یا جامعه فراتجاری نیز خوانده‌اند، حاصل به کارگیری گسترده پیشرفت‌های حاصل از فناوری پیشرفته اطلاعاتی است. در واقع به کارگیری سخت‌افزاری و تلفیق آن با امکانات نرم‌افزاری و دانش پردازش اطلاعات عملاً منجر به وقوع انقلابی در زمینه جمع آوری، ذخیره سازی، پردازش و ارائه اطلاعات گردیده است؛ انقلابی که اطلاعات را به صورت ابزاری قدرتمند در جهت توسعه جوامع شهری درآورده است ابزاری که می‌تواند بخش مهمی از تولید ناخالص ملی را به خود اختصاص دهد. از آنجایی که اطلاعات در جامعه اطلاعاتی یک ارزش افزوده است، دانیل بل (DanielBell) در سال ۱۹۷۳ چنین پیش بینی کرد که اطلاع‌رسانی تأثیر زیادی بر ساختار اجتماعی جامعه خواهد گذاشت. بل در سال ۱۹۷۹ از اطلاعات همچون یک منبع استراتژیک برای تغییر دادن یک جامعه در تمام زمینه‌ها نام برد. آلون تافلر نیز در سال ۱۹۹۰، اطلاعات را از جنبه‌های مختلف به مصالح و سیاسی به حساب آورد. امروزه تکنولوژی اطلاعات و اطلاع‌رسانی در مقایسه با مهارت‌های دستی ز ارزش بالایی برخوردار است. هم اکنون حدود ۲۰ درصد از قطعات الکترونیکی از طریق وب تولید می‌شود و حدود ۴۰ درصد آنها از طریق وب به فروش می‌رسند.

منابع و مأخذ

- ۱- اصغری ، حبیب اله. شبکه‌های الکترونیک کاریابی .دنیای کامپیوتر و ارتباطات. شماره ، (۱) آسان ۷۹ (ص ، ۶۰ .
- ۲- اعلم ، فاطمه. اولین سایت کاریابی ایران . دنیای کامپیوتر و ارتباطات. ش ، ۲ ، ص ، ۸۵ .
- ۳- الوانچی ، امین. تولید اینترنت همشهری ، ش ۲۴۲۲ . ص ، ۱۹ .
- ۴- بیک زاده ، محمدرضا. گفتگوی تمدنها و فناوری اطلاعات ..ویژه نامه هشتمین نمایشگاه اطلاع‌رسانی. متن ، ۲ ، ص. ۸ ،
- ۵- تکنولوژی اطلاعاتی و دنیای فردا . همشهری ، ش ، ، ۱۲۱۶ ، ص ، ۶ .
- ۶- چرا از وب برای کاریابی استفاده می‌شود . ریزپردازنده. ش ، ۷۴ ، ص ، ۱۶ .
- ۷- خسروی ، طاهره . مهندسی اطلاعات ، ضرورت همراهی با دنیای پرشتاب تحولات . همشهری ، ش ، ۲۴۲۳ . ص ، ۱۹ .
- ۸- روحانی ، حسن. فناوری و توسعه همه جانبه همشهری ..ش ، ۲۴۰۹ . ص ، ۱۴ .
- ۹- صمیمی ، گلغام. عصر اطلاعات و اطلاع‌رسانی . ریزپردازنده. ش ، ۱۰ و ۱۱ . ص ۲۹ - ۳۱ .
- ۱۰- لگزیات ، محمد. نظام ملی اطلاع‌رسانی ، رکن اصلی توسعه . علوم اطلاع‌رسانی دوره ۱۵ . ش ، ۳ و ۴ . ص ، ۳۸ - ۳۹

This page is intentionally left blank